

Arbeidsmarktanalyse Gemeente Dronten

Eindrapportage

Bron foto: Aeres Hogeschool

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Bureau BUITEN

Economie en Omgeving

Achter Sint Pieter 160
NL-3512 HT Utrecht

info@bureaubuiten.nl

+31 (0)30 - 231 89 45

www.bureaubuiten.nl

Arbeidsmarktanalyse gemeente Dronten

Eindrapportage

Aangeboden aan:
Gemeente Dronten
19 april 2019

Auteur(s):

Joost Hagens & Bart van Rijkom

Projectnummer 1336

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5	Bijlage 1: Werkgelegenheid (ontwikkeling per sector)	25
1.1	Aanleiding	5	Bijlage 2: WLO Scenario's & Werkgelegenheidsraming	27
1.2	Vraagstelling	5	Bijlage 3: Afbakening Agri-Food (SBI)	30
1.3	Leeswijzer	5	Bijlage 4: Afbakening VTE-Cluster (SBI)	31
2	Arbeidsvraag	6	Bijlage 5: Leeftijdsopbouw gemeente Dronten	32
2.1	Werkgelegenheid	6	Bijlage 6: Werkgelegenheidsontwikkeling absoluut per sector	33
2.2	Werkgelegenheidsraming	7	Bijlage 7: Pendel, inkomend & uitgaand	34
2.3	Vestigingen en ontwikkeling	7		
2.4	Cluster Agri-Food	8		
2.5	Cluster Vrijetijdseconomie	9		
2.6	Werkloosheid	15		
3	Arbeidsaanbod	11		
3.1	Werkgelegenheidsgraad	11		
3.2	Pendel	11		
3.3	Bevolkingsontwikkeling	14		
3.4	Arbeidsmarktopbouw	15		
3.5	Onderwijs en opleiding	18		
4	Trends en ontwikkelingen	19		
4.1	Macro trends en ontwikkelingen	19		
4.2	Trends Vrijetijdseconomie	20		
4.3	Trends Agri-Food	21		
5	Aanbevelingen arbeidsmarkt	22		

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Dronten is aangesloten bij het samenwerkingsverband Regio Zwolle, bestaande uit 21 gemeenten, met als doel om de economie van de regio te versterken. Een bedreiging voor de regionale economie is onvoldoende beschikbaarheid van gekwalificeerde mensen op de arbeidsmarkt. Ondernemers geven aan hierdoor in groei te worden beperkt. Dit is de aanleiding voor het opstellen van een *Human Capital Agenda* (HCA) voor Regio Zwolle vanuit ondernemers, onderwijsinstellingen, onderzoek en overheden. De HCA richt zich op drie pijlers: beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit.

Er zijn middelen bijeen gebracht vanuit de gemeenten in Regio Zwolle – waaronder de gemeente Dronten – en de Provincie Overijssel, waarmee vanaf medio 2019 projecten kunnen worden gefinancierd binnen de drie pijlers van de HCA.

1.2 Vraagstelling

Voordat er projecten kunnen worden gefinancierd binnen de pijlers van de HCA is het belangrijk dat er een duidelijk beeld is van de arbeidsmarktvraagstukken in de gemeente Dronten. Daarom heeft de gemeente Dronten Bureau BUITEN gevraagd een arbeidsmarktanalyse uit te voeren. Hierdoor ontstaat er meer inzicht op de huidige arbeidsmarkt, de trends en ontwikkelingen er in en wat deze betekenen voor de toekomst (en de keuzes die nu en de komende jaren moeten worden gemaakt).

1.3 Leeswijzer

Het voorliggende stuk is de conceptrapportage van de arbeidsmarktanalyse van de gemeente Dronten.

We starten de rapportage met de vraagkant van de arbeidsmarkt (hoofdstuk 2). Vervolgens gaan we in op het arbeidsaanbod (hoofdstuk 3) waarbij de werkgelegenheidsgraad, pendelcijfers, bevolkingsontwikkeling aan bod komen. We gaan in hoofdstuk 4 in op de belangrijkste trends en ontwikkelingen op macro-economisch gebied en leggen hierbij de relatie met de gemeente Dronten. We zoomen bij de trends en ontwikkelingen specifiek in op de clusters Agri-Food en Vrijtijdseconomie. We sluiten de rapportage af met de aanbevelingen voor de arbeidsmarkt van Dronten (hoofdstuk 5).

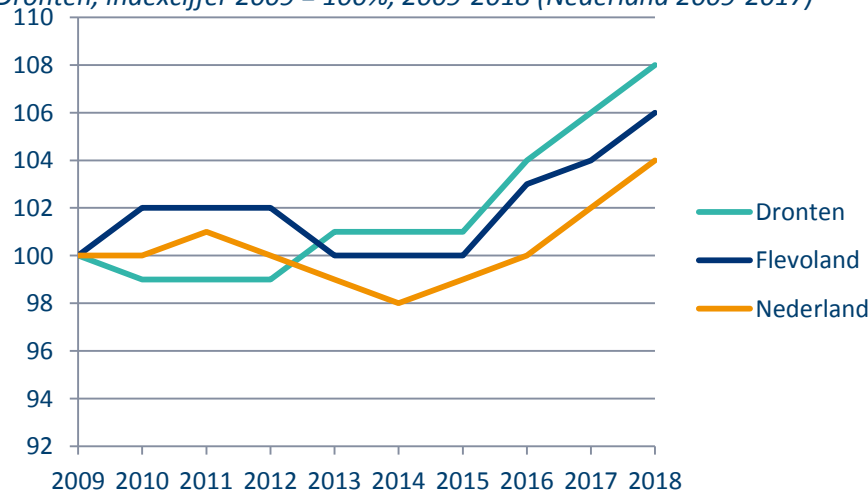
2 Arbeidsvraag

In dit hoofdstuk komt de vraagkant van de arbeidsmarkt aan bod. We starten het hoofdstuk met de werkgelegenheidsontwikkeling van- en raming voor Dronten (§2.1 & §2.2), de analyse van het aantal vestigingen, en de werkgelegenheidsontwikkelingen in de clusters Agri-Food en Vrijtijdseconomie (§2.3 & §2.4). We sluiten het hoofdstuk af met een analyse van de werkloosheid (§2.5).

2.1 Werkgelegenheid

De totale werkgelegenheid is tussen 2012 en 2018 gegroeid met 1.452 banen (9,6% groei tussen 2012 – 2018, 1,6% jaarlijkse groei). De werkgelegenheid heeft zich in Dronten na de crisis beter ontwikkeld dan Flevoland en Nederland gemiddeld (figuur 2.1).

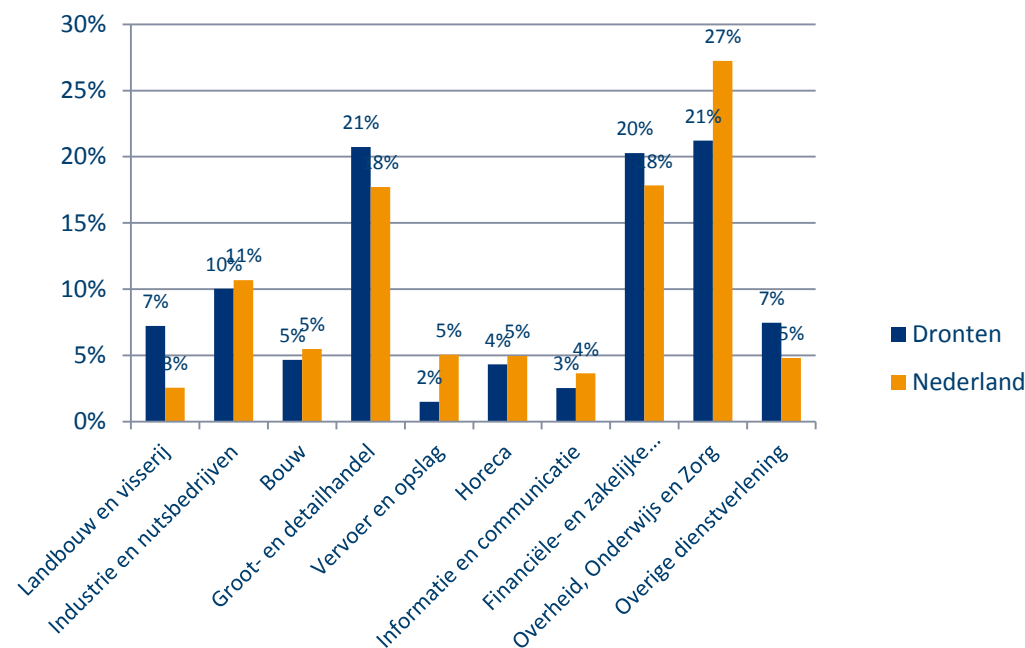
Figuur 2.1: Werkgelegenheidsontwikkeling in Nederland, Flevoland en Dronten, indexcijfer 2009 = 100%, 2009-2018 (Nederland 2009-2017)

Bron: LISA 2009-2018, bewerking Bureau BUITEN

Er waren in 2018 in Dronten totaal 16.375 banen. De qua werkgelegenheid grootste sectoren zijn in Dronten de groot- en detailhandel (21% van de werkgelegenheid), de financiële- en zakelijke dienstverlening (20% van de werkgelegenheid) en overheid, onderwijs en zorg (samen goed voor 21% van de werkgelegenheid). De reden dat de zakelijke dienstverlening groot is in de gemeente Dronten, is door de vestiging van Uitzendbureau AB Oost. Hier werken in totaal 940 mensen (grofweg 30% van de gehele sector financiële en zakelijke dienstverlening in de gemeente Dronten). Bij dit uitzendbureau werken met name arbeidsmigranten. Een substantieel deel van de sector financiële en zakelijke dienstverlening werkt dus eigenlijk in het agri-food cluster (en enkele andere sectoren waarin arbeidsmigranten werkzaam zijn).

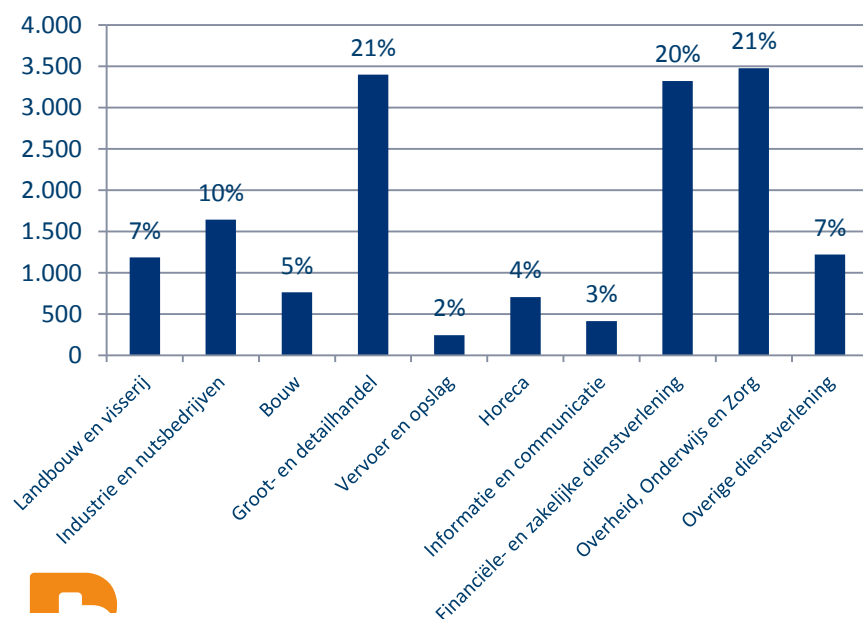
Figuur 2.2: Sectorale werkgelegenheidsverdeling, Dronten in vergelijking met Nederland, 2018

Bron: LISA 2009-2018, bewerking Bureau BUITEN

In vergelijking met Nederland zijn in Dronten de Landbouw en visserij, de groot- en detailhandel, de financiële en zakelijke dienstverlening en de overige dienstverlening (o.a. delen van de toeristische sector) grote sectoren. De sterkste groeisectoren tussen 2012-2018 zijn de horeca (3,7% per jaar), de informatie en communicatie (3,4% per jaar), de financiële en zakelijke dienstverlening (3,4%) en de industrie en nutsbedrijven (3,3%). Er zijn qua werkgelegenheid twee krimpsectoren in de gemeente Dronten. De sterkste krimpsector is de sector vervoer en opslag (-3,1% per jaar tussen 2012-2018). De krimp in deze sector is met name bepaald door bedrijfsverhuizingen. Het is een betrekkelijk kleine sector in de gemeente Dronten. Hierdoor hebben slechts enkele bedrijfsverplaatsingen een sterke invloed op de groeicijfers. De kans is aanwezig dat deze sector weer gaat groeien: de acquisitiestrategie van Dronten is onder andere gericht op de logistiek. De werkgelegenheid in de landbouw is met -0,1% per jaar (2012-2018) gekrompen. Dat is een minder sterke afname dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 2.3: Sectorale werkgelegenheidsverdeling in Dronten, absoluut en %, 2018

Bron: LISA 2018, bewerking Bureau BUITEN

2.2 Werkgelegenheidsraming

Voor de werkgelegenheidsraming hanteren we de scenario's van het CPB en het PBL: de Welvaart en Leefomgeving (WLO) scenario's Hoog en Laag die uit 2015 dateren. De groeicijfers van de WLO hebben we specifiek gemaakt voor de Dronter situatie, op basis van de historische groei en op basis van gebiedskenmerken. De groeicijfers die we per scenario hanteren en de volledige werkgelegenheidsraming per sector staat weergegeven in bijlage 2.

Tabel 2.1: Werkgelegenheidsraming gemeente Dronten, 2030

WLO	Groei per jaar tot 2030	Totale groei 2030 in %	Totale absolute groei 2030
Scenario Laag	0,0%	0,2%	25
Scenario Hoog	0,6%	7,0%	1.150

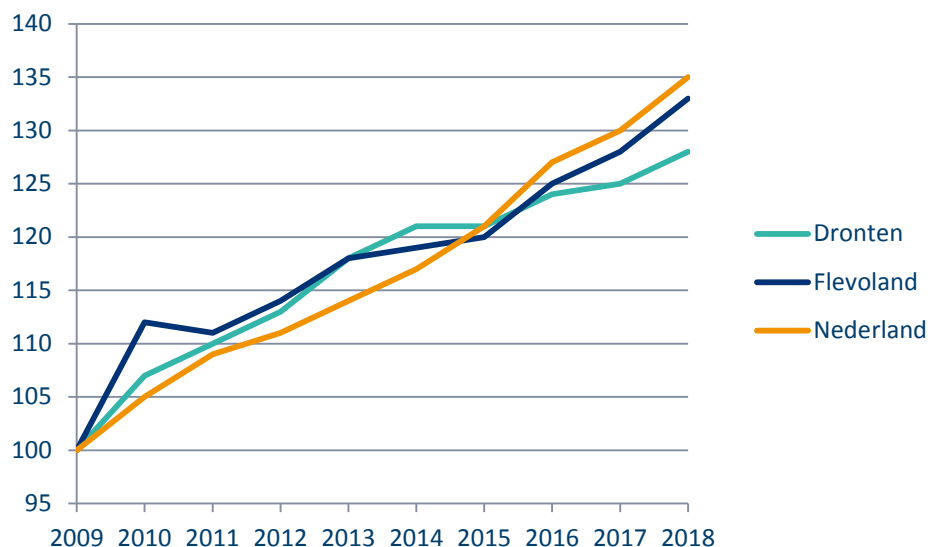
Bron: LISA & WLO Scenario's, bewerking Bureau BUITEN

2.3 Vestigingen en ontwikkeling

Er waren in 2018 in de gemeente Dronten in totaal 3.987 vestigingen die in totaal goed zijn voor 16.375 banen. Van de vestigingen zijn er 2.656 eenmanszaken (ZZP'ers). Daarmee zijn 67% van het aantal vestigingen eenmanszaken (65% in Nederland gemiddeld; Kamer van Koophandel, 2018). De eenmanszaken zijn in Dronten slechts goed voor 16% van de totale werkgelegenheid. De gemiddelde bedrijfsgrootte exclusief ZZP'ers was 12 medewerkers per bedrijf in 2018. Een overzicht van het aantal vestigingen en banen naar grootteklasse staat weergegeven in tabel 2.2. Een overzicht van de grootste bedrijven per sector staat weergegeven in bijlage 8.

De groei van het aantal vestigingen in Dronten is min of meer vergelijkbaar met de groei van het aantal vestigingen in Flevoland en Lelystad.

Figuur 2.4: De ontwikkeling van het aantal vestigingen in Nederland, Flevoland en Dronten (indexcijfers, 2009 = 100), 2009-2018 (Nederland 2009-2017)

Bron: LISA 2009-2018, bewerking Bureau BUITEN

Tabel 2.2: Het aantal vestigingen en banen naar grootteklasse in Dronten, 2018

Type	Grootte-klasse	Vestigingen	Vestigingen %	Banen	Banen %
ZZP'ers	1	2.656	67%	2.656	16%
Microbedrijf	2 - 9	1.046	26%	3.707	23%
Kleinbedrijf	10 - 99	247	6%	5.032	31%
Middelgroot bedrijf	100 - 249	34	1%	2.966	18%
Grootbedrijf	>249	4	0%	2.014	12%
Totaal		3.987	100%	16.375	100%

Bron: LISA 2018, bewerking Bureau BUITEN

2.4 Cluster Agri-Food

Er zijn in Dronten twee clusters te onderscheiden, namelijk het Agri-Food cluster en het cluster Vrijtijdseconomie (zie §2.5). Deze clusters zijn naar omvang van de werkgelegenheid en toegevoegde waarde van de economie erg belangrijk voor de arbeidsmarkt van Dronten. Daarom gaat er in deze studie extra aandacht naar uit.

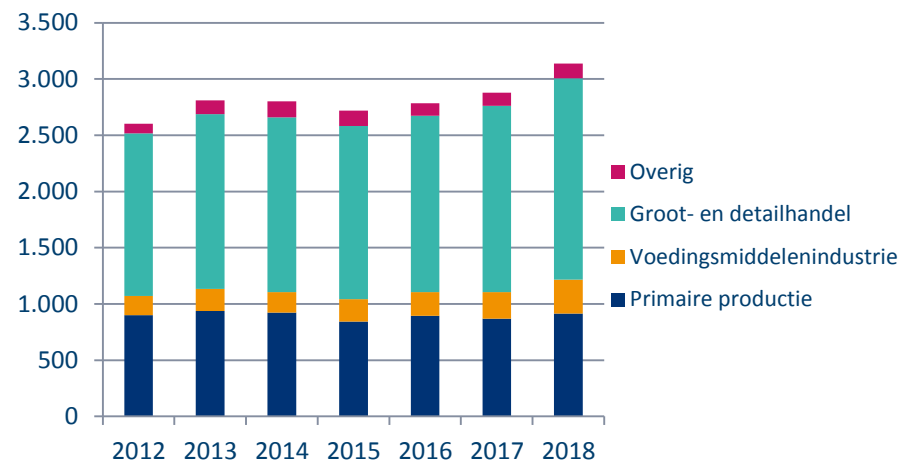
Het Agri-Food cluster bestaat uit de gehele keten van bedrijven in de voedingsmiddelenbranche. Dat zijn productiebedrijven, de voedingsmiddelenindustrie, groot- en detailhandel op gebied van voedsel (waaronder ook supermarkten) en speciaalzaken zoals bezorgingsbedrijven. De afbakening van het Agri-Food cluster zoals wij deze gehanteerd hebben in dit stuk, staat weergegeven in bijlage 3. Dit is de afbakening van het topsectorenbeleid van het CBS (2016).

Het Agri-Food cluster was in 2018 goed voor maar liefst 19,2% van de totale werkgelegenheid (3.136 banen) in de gemeente Dronten (In Nederland was de agri-food keten was in 2016 voor 11,7% van de totale werkgelegenheid, CBS Monitor Topsectoren, 2018).

De werkgelegenheid is in het Agri-Food cluster in Dronten tussen 2012 en 2018 in totaal met maar liefst 20,3% gegroeid (3,1% groei per jaar). Een cluster is niet hetzelfde als een sector. De werkgelegenheid in het Agri-Food cluster bevindt zich in verschillende sectoren. Zo werkt een deel van de sector logistiek en de industrie (waaronder bijvoorbeeld de productie van landbouwmachines) ten behoeve van het Agri-Food cluster.

In figuur 2.5 is de werkgelegenheidsontwikkeling binnen het Agri-Food cluster weergegeven. In het Agri-Food cluster is de groot- en detailhandel de dominante sector, gevolgd door de primaire productie. De groot- en detailhandel is binnen het Agri-Food cluster ook de sterkste groeisector.

Figuur 2.5: werkgelegenheid in het cluster Agri-Food in Dronten, 2012-2018

Bron: LISA 2009-2018, bewerking Bureau BUITEN

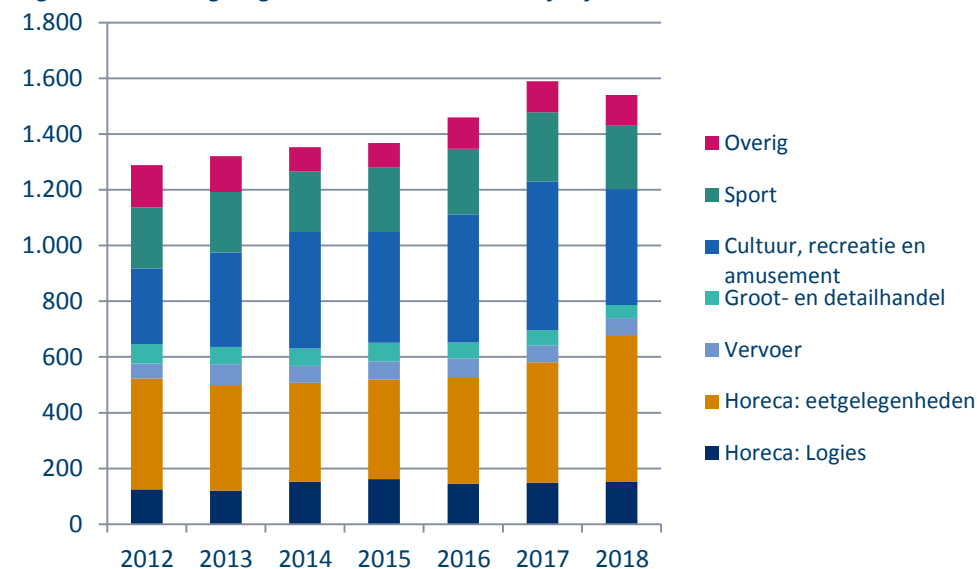
Niet alle werkgelegenheid die verbonden is aan het Agri-Food cluster zit in de werkgelegenheidsberekening zoals weergegeven in figuur 2.5. Een deel van de financiële en zakelijke dienstverlening en van de overige diensten werkt ook ten behoeve van de bedrijven in het Agri-Food cluster (zoals AB Oost, genoemd in §2.1). Een andere voorbeeld hiervan zijn accountancybedrijven die (onder andere) bestaansrecht hebben doordat zij veel klanten hebben in de Agri-Food sector. Het belang van het Agri-Food cluster is dus nog groter dan de bovenstaande figuur doet vermoeden.

2.5 Cluster Vrijtijdseconomie

Er waren in 2018 in totaal 1.540 banen in de vrijetijdseconomie. Daarmee bedraagt dit cluster in totaal 9,4% van de totale werkgelegenheid in de gemeente Dronten. De werkgelegenheid in het cluster Vrijtijdseconomie is tussen 2012 – 2018 met maar liefst 19,5% gegroeid (3,0% per jaar tussen 2012-2018). De groei van het cluster Vrijtijdseconomie wordt

vooral veroorzaakt door de groei in de subsectoren van Horeca (eetgelegenheden, groei 4,8% per jaar tussen 2012-2018) en de subsector Cultuur, recreatie en amusement (groei 7,3% per jaar tussen 2012-2018). De groei in deze subsector wordt veroorzaakt door de groei van Walibi World. De krimpsectoren in het cluster zijn de groot- en detailhandel (-6,2% per jaar) en overige VTE bedrijven (-5,5% per jaar). Daarbij moeten we wel vermelden dat dit kleine subsectoren zijn.

Figuur 2.6: werkgelegenheid in het cluster vrijetijdseconomie

Bron: LISA 2009-2018, bewerking Bureau BUITEN

Net als bij het Agri-Food cluster zijn er nog enkele andere sectoren (en bedrijven in deze sector) die bestaansrecht hebben door het sterke vrijetijdseconomie cluster in de gemeente Dronten. Dit zijn met name bedrijven in de financiële en zakelijke dienstverlening en in de overige dienstverlening.

Daarnaast geldt dat er in de sector van de Vrijtijdseconomie ook veel werk in de gemeente Dronten wordt uitgevoerd die niet in de gemeente Dronten geregistreerd is. Denk daarbij bijvoorbeeld aan uitzendkrachten die werken op de vele evenementen die worden georganiseerd op het Nationaal Evenemententerrein. Zo werken er jaarlijks duizenden mensen op Opwekking, Lowlands en Defqon.1.

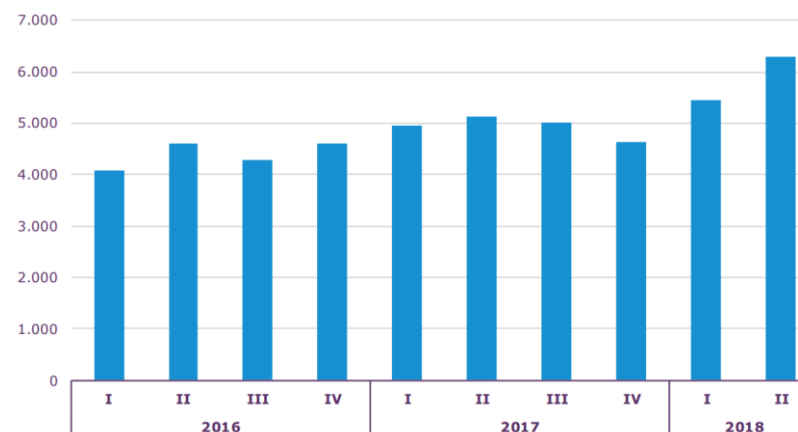
2.6 Vacatures

Verschillende vacaturesites (Jobbird.nl, Monsterboard.nl, Indeed.nl) hebben een betrekkelijk ruim aanbod aan banen (enkele honderden banen in- en rond Dronten, april 2019). Na analyse van het aanbod van vacatures komen we tot de volgende conclusies:

- Werkgevers zijn vooral op zoek naar mensen in de sectoren transport, zorg, techniek, horeca en detailhandel.
- Het aanbod aan banen voor hoogopgeleiden die wonen in de gemeente Dronten is beperkt. Slechts bij een zeer beperkt aantal banen is een wetenschappelijke opleiding vereist. Dit kan leiden tot hoge uitgaande pendelcijfers (hierover meer in §3.2).

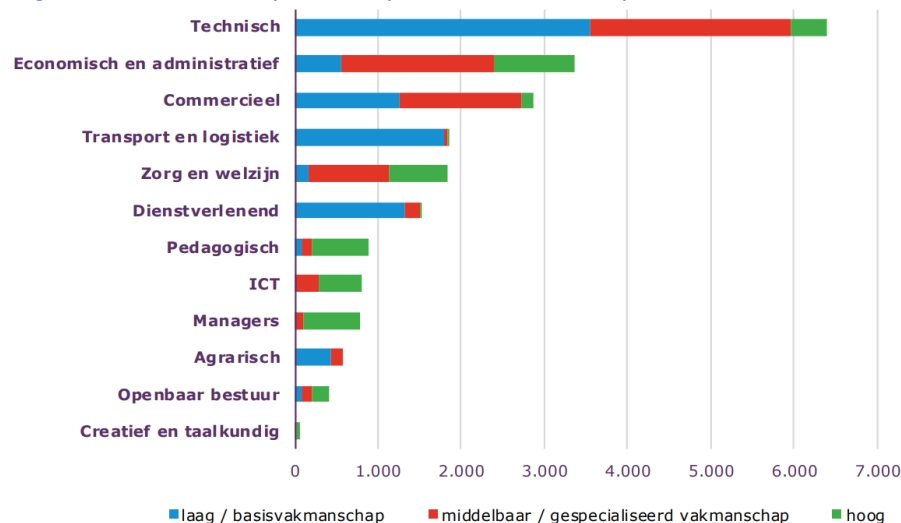
Net als op landelijke schaal, groeit volgens het UWV in 2019 de vraag naar arbeid in de provincie Flevoland. Dit is naar verwachting voor elke sector het geval (met uitzondering van de financiële diensten). Door de groei van de arbeidsvraag, maar het achterblijven van het arbeidsaanbod, zal het aantal niet gevulde vacatures groeien, wat betekent dat in verschillende sectoren de personeelstekorten zullen oplopen (figuur 2.7). Er wordt door het UWV voornamelijk een tekort aan vakmensen verwacht, omdat tegenwoordig steeds minder jongeren kiezen voor een beroepsopleiding. Daarnaast worden er ook tekorten verwacht bij specialistische functies op hoog niveau waarvoor een hoge opleiding vaak een vereiste is (figuur 2.8). De vraag naar dit type werk is in Dronten waarschijnlijk lager dan gemiddeld in Nederland. Deze vraag landt met name in (universiteits)steden.

Figuur 2.7: Vacatures in Flevoland, 2016-2018

Bron: CBS & UWV, 2018

Figuur 2.8: Vacatures per beroepsklasse naar beroepsniveau

Bron: CBS & UWV, 2018

3 Arbeidsaanbod

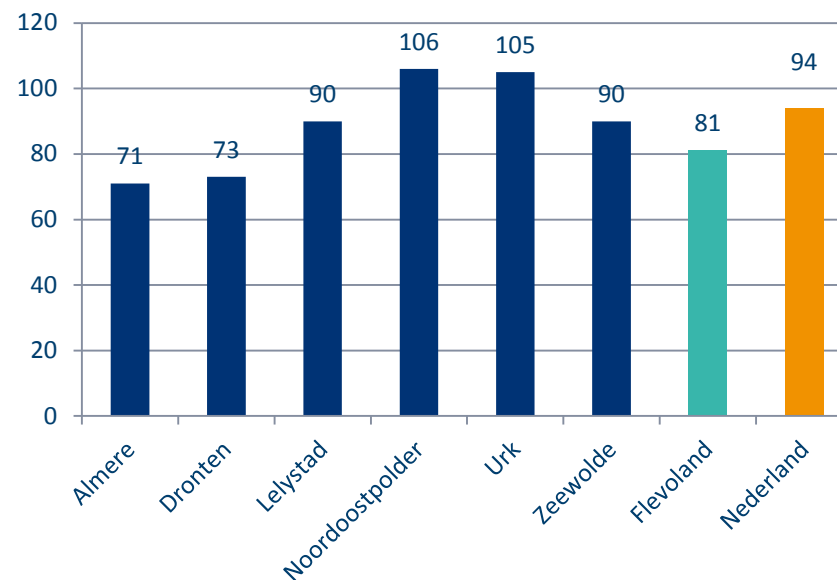
In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkeling van het arbeidsaanbod. Dat doen we door een analyse van de werkgelegenheidsgraad (§3.1), de pendel van- en naar Dronten (§3.2), de bevolkingsontwikkeling (§3.3), de arbeidsmarktopbouw (§3.4) en ten slotte het onderwijs in de gemeente Dronten (§3.5).

3.1 Werkgelegenheidsgraad

Dronten heeft een relatief lage werkgelegenheidsgraad. Dat wil zeggen dat er in Dronten weinig banen zijn ten opzichte van de omvang van de beroepsbevolking (figuur 3.1). Hierdoor is er een relatief grote netto uitgaande pendel van Dronten naar andere gebieden (o.a. naar Lelystad, Almere, Zwolle, noord-Veluwe, Amsterdam; zie pendelkaarten op de volgende pagina's).

In Flevoland is de werkgelegenheidsgraad lager dan in andere provincies, maar Dronten scoort ook binnen Flevoland laag. Op zichzelf is het een goed teken dat Dronten als woonplaats in trek is en dat mensen elders een inkomen verdienen, maar er is (zowel figuurlijk als letterlijk) ruimte voor een stijging van de werkgelegenheidsgraad. Er is enige stijging geweest (71 banen in 2016, 73 banen in 2018), maar deze stijging is lager geweest dan in Nederland gemiddeld (91 in 2016 respectievelijk 94 in 2018).

Figuur 3.1: aantal banen per 100 personen van de beroepsbevolking

Bron: Flevoland 2018, bewerking Bureau BUITEN

3.2 Pendel

Door de centrale ligging van Dronten in Nederland, is de arbeidsmarkt waar Drontenaren van profiteren relatief groot: van Zwolle/Kampen via de Veluwe en Lelystad/Almere tot aan Amsterdam. Dat resulteert onder andere in een pendeloverschot vanuit de gemeente Dronten. Er werken in totaal 13.800 Drontenaren buiten de gemeente Dronten (CBS, 2016). Er werken in totaal 6.100 mensen van buiten Dronten in de gemeente Dronten (CBS, 2016). Het uitgaande pendeloverschot is daarmee 7.700 banen. Het totale overzicht staat weergegeven in figuren 3.2 en 3.3 en in bijlage 7. We gaan er op basis van het aanbod van vacatures, de structuur van de economie en de grotere reisbereidheid van hoogopgeleiden vanuit dat er een relatieve oververtegenwoordiging is van het aantal hoogopgeleiden in de uitgaande pendelcijfers.

Figuur 3.2: Uitgaande pendel in aantal banen vanuit Dronten, 2017

Bron: CBS 2017, bewerking Bureau BUITEN

*: Provinciën Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg

Figuur 3.3: Inkomende pendel in aantal banen naar Dronten, 2017

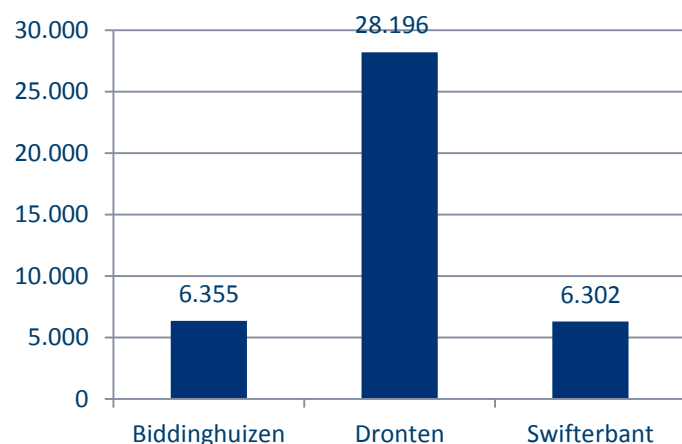
Bron: CBS 2017, bewerking Bureau BUITEN

*: Provinciën Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg

3.3 Bevolkingsontwikkeling

Er wonen in de gemeente Dronten 40.853 mensen (2019). Ruim 28.000 hiervan wonen in de kern Dronten. De andere kernen Swifterbant en Biddinghuizen zijn qua grootte met elkaar vergelijkbaar, met ruim 6.300 inwoners.

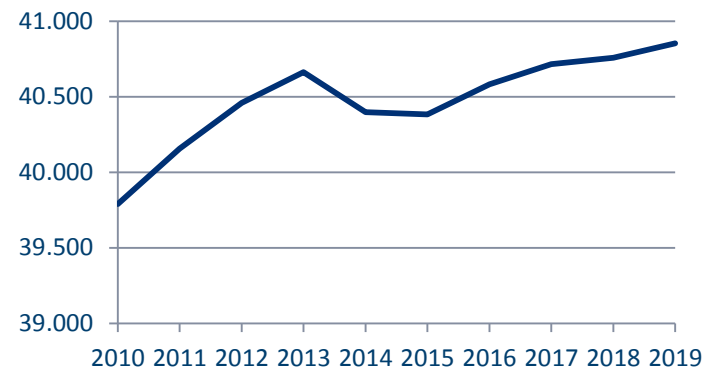
Figuur 3.4: Aantal inwoners gemeente Dronten, 2019

Bron: Feiten en Cijfers Dronten 2019, bewerking Bureau BUITEN

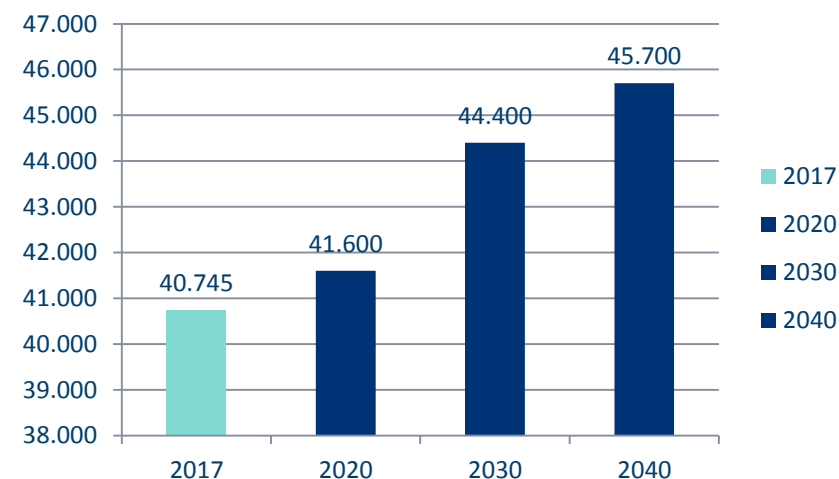
Het aantal inwoners in de gemeente Dronten is tussen 2010 en 2019 met 1.063 inwoners gestegen (2,6% groei; 0,3% per jaar; figuur 3.5; Feiten en Cijfers Dronten).

Figuur 3.5: Aantal inwoners gemeente Dronten (2010-2019)

Bron: Feiten en Cijfers Dronten 2019, bewerking Bureau BUITEN

Figuur 3.6: Bevolkingsprognose gemeente Dronten, 2017 - 2040

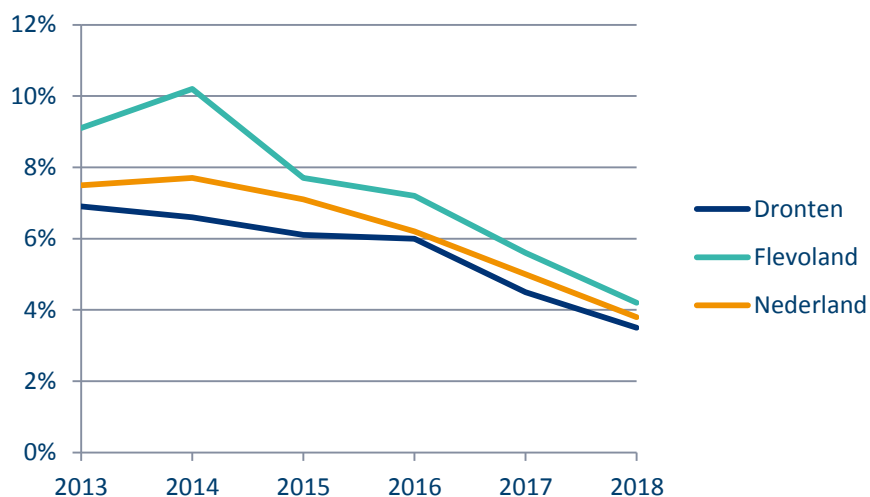

Bron: Provincie Flevoland 2017, bewerking Bureau BUITEN

3.4 Werkloosheid

De werkloosheid is in Dronten al jaren lang lager dan gemiddeld in zowel Flevoland als Nederland (2013-2018). De werkloosheid in Dronten was in 2018 slechts 3,5%. De werkloosheid bevindt zich daarmee ongeveer op frictieniveau. Het werkloosheidspercentage in Flevoland en in de regio Zwolle was in 2018 hoger (4,2% respectievelijk 4,3%, Provincie Flevoland & Regio in Beeld, regio Zwolle).

Figuur 2.7: Werkloosheid in Dronten en Nederland in %, 2013-2018

Bron: Provincie Flevoland 2018, bewerking Bureau BUITEN

3.5 Arbeidsmarktopbouw

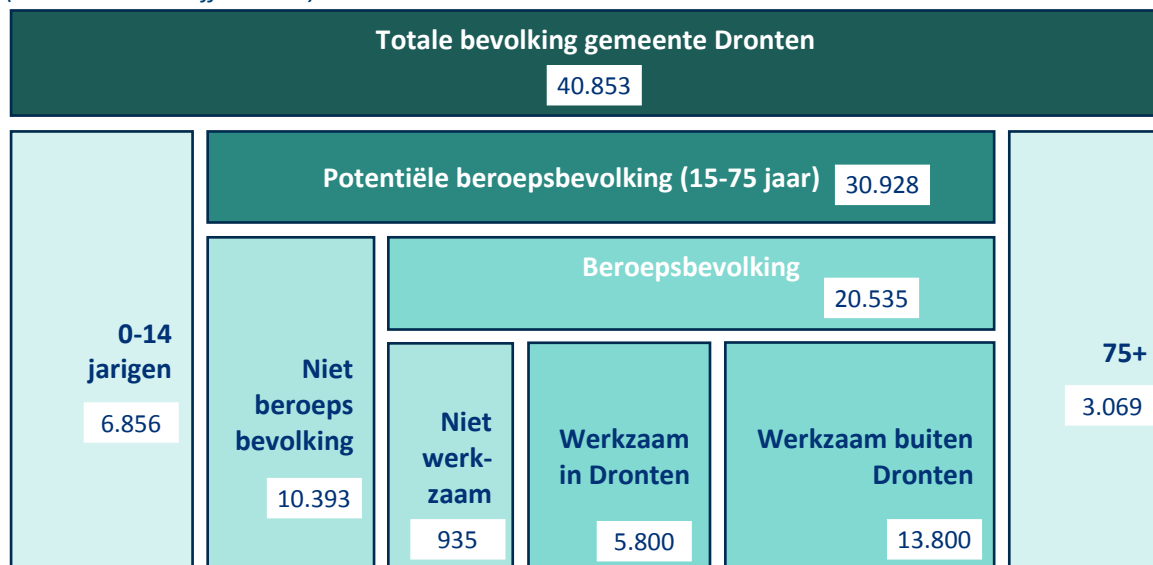
In figuur 3.7 staat de arbeidsmarktopbouw van de gemeente Dronten weergegeven. De totale bevolking in de gemeente Dronten is 40.853. Hiervan behoren er in totaal 30.928 tot de potentiële beroepsbevolking (15-75 jaar). Het andere deel is jonger (6.856 personen) of ouder (3.069 personen). De totale beroepsbevolking is 20.803. Hiervan werken er 5.800 in Dronten en 13.800 buiten Dronten. Er zijn van de totale beroepsbevolking 935 mensen niet werkzaam (dit is 3,5% werkloosheid).

Van de niet-beroepsbevolking, zijn er in totaal 763 bijstandsgerechtigden. Deze mensen kunnen niet werken. De overige 9.630 mensen willen niet werken (of hebben andere motieven om niet te werken, of doen vrijwilligerswerk).

De groene druk (de verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en het aantal personen van 20 tot 65 jaar) is in de gemeente Dronten 42%. De grijze druk (de verhouding tussen het aantal 65-plussers en het aantal 20 tot 65 jarigen) is in de gemeente Dronten 31%. Daarmee is de groene druk ruim hoger dan de grijze druk van de gemeente Dronten. De verhouding tussen de groene en grijze druk in de gemeente zegt iets over de aanwas van nieuwe starters op de arbeidsmarkt en de vergrijzing die er plaatsvindt op de arbeidsmarkt. Het perspectief van Dronten is op dat aspect goed.

In de volgende paragraaf gaan we verder in op de type loopbaanfasen (en leeftijdsfasen) van de potentiële beroepsbevolking.

Figuur 3.7: Arbeidsmarktopbouw gemeente Dronten, 2019
(werkloosheidscijfer 2018).

Bron: CBS & gemeente Dronten 2017 en 2019, bewerking Bureau

3.5.1 Type loopbaanfase

Achmea (2018) onderscheidt verschillende typen fasen op de arbeidsmarkt, gerelateerd aan leeftijd en levensfase. Achmea onderscheidt vijf fasen op de arbeidsmarkt, namelijk:

- **Startfase:** medewerkers in deze fase zijn vaak nog op zoek. Zij stellen zich de vraag welk type werk bij hen past, welke kwaliteiten zij hebben en welke type werk zij willen doen.
- **Ambitiefase:** er ontstaat meer richting in het arbeidzame leven. Medewerkers in deze fase willen zich graag verder ontwikkelen, zowel inhoudelijk als qua carrière.

- **Combinatiefase:** privé en werk stellen allebei hoge eisen. In deze fase is het heel belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen de werk- en privésferen
- **Deskundigheidsfase:** medewerkers zien werk steeds minder als een manier om zichzelf te bewijzen. De zingeving van het werk wordt belangrijker.
- **Landingsfase:** in deze fase bouwen medewerkers hun loopbaan af, dragen zij hun werk over en adviseren zij minder ervaren collega's.

We hebben de indeling van de loopbaanfasetypen van Achmea gebruikt om inzicht te verschaffen in de arbeidsmarkt in de gemeente Dronten. De resultaten hiervan staan weergegeven in tabel 3.1.

Het aantal personen in iedere leeftijdsklasse in Dronten ontwikkelt zich vergelijkbaar met Nederland (tabel 3.1). Maar liefst 52% van de potentiële beroepsbevolking is ouder dan 45 jaar (51% in Nederland). Er vindt enige vergrijzing plaats op de arbeidsmarkt, ook al is de aanwas (verhouding tussen de groene en grijze druk) positief. In algemene zin hoeft enige vergrijzing op de arbeidsmarkt geen probleem te zijn (en dit speelt op veel plaatsen in Nederland), maar doorgaans is het lastiger voor oudere mensen om een nieuwe baan te vinden, mochten zij werkloos worden. Het blijkt ook dat de cohorten die de arbeidsmarkt opkomen van een vergelijkbare grootte zijn als de uitgaande cohorten (leeftijd 15-35 jaar 33% respectievelijk leeftijd 55-75 jaar 32%, tabel 3.1).

Tabel 3.1: Type loopbaanfase in Dronten

Type loopbaanfase	Leeftijdsklasse	Dronten	Dronten %	Aantal NL	% NL
Jongeren	15-25	5.546	18%	2.082.000	16%
Starters	25-35	4.709	15%	2.146.000	17%
Ambitiefase	35-45	4.650	15%	2.037.000	16%
Combinatiefase	45-55	6.261	20%	2.513.000	19%
Deskundigheidsfase	55-65	5.559	18%	2.270.000	18%
Landingsfase	65-75	4.203	14%	1.854.000	14%
Totaal		30.928*	100%	12.902.000*	100%

* dit is de potentiële beroepsbevolking (15-75 jaar)

Bronnen: gemeente Dronten & CBS, 2018, bewerking Bureau BUITEN

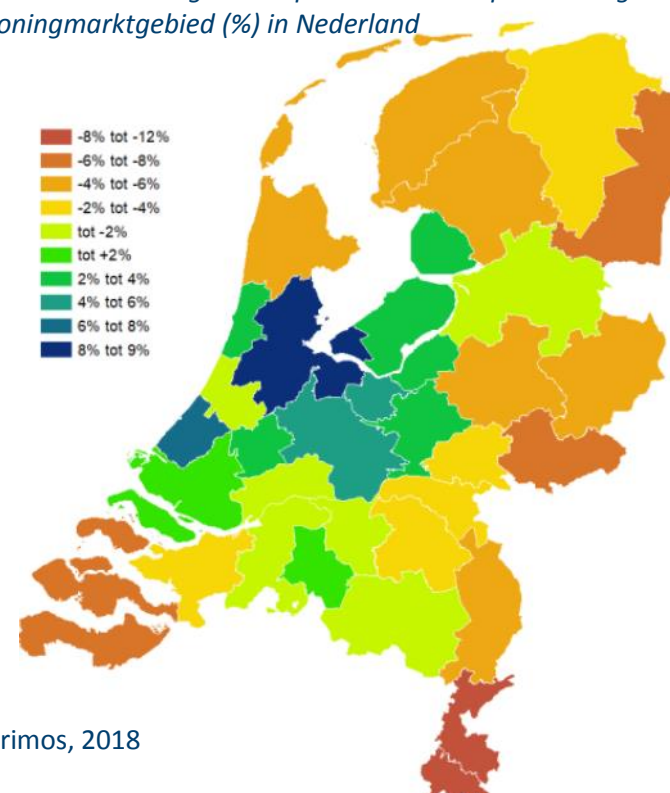
3.5.2 Ontwikkeling van de beroepsbevolking

In de Primos prognose (2018) – een prognose van bevolking, huishoudens en woningbehoefte van 2018-2050 – voorspelt Primos voor de Woningmarktregio Lelystad (waarin de gemeente Dronten ligt) een groei

van 2% tot 4% van de potentiële beroepsbevolking tot 2030. Afgaand op deze raming groeit de potentiële beroepsbevolking (15-75 jaar) in de gemeente Dronten met 600-1.200 personen tot 2030. Dit is – zeker wanneer wordt vergeleken met de rest van Nederland – een gunstig perspectief voor de arbeidsmarkt, want het betekent hoogstwaarschijnlijk ook dat het aantal banen in Dronten hierdoor gaat groeien.

In de Primos prognose (2018) wordt de ontwikkeling van de potentiële beroepsbevolking in de regio Zwolle geschat op een krimp tot -2%. Het perspectief van Dronten binnen de regio Zwolle is dus ook positief.

Figuur 3.8: Ontwikkeling van de potentiële beroepsbevolking 2018-2030, naar woningmarktgebied (%) in Nederland

Bron: Primos, 2018

3.6 Onderwijs en opleiding

3.6.1 Onderwijs

Er zijn in Dronten gemiddeld veel basisscholen en middelbare scholen per 10.000 inwoners dan gemiddeld in Nederland (Waar staat je gemeente, 2017). Goed basis- en middelbaar onderwijs is aanwezig in de gemeente Dronten, zowel op de lagere als hogere onderwijsniveaus (van VMBO basis t/m Gymnasium). Voor wat betreft hoger onderwijs biedt de Aeres Hogeschool verschillende opleidingen aan. Voor een kern van de grootte van Dronten biedt de aanwezigheid van de Aeres Hogeschool substantiële meerwaarde op de opleidingsmarkt, ook al is het aantal Hbo-opleidingen er nog beperkt. Er wordt daarom op Hbo-niveau vaak uitgeweken naar hogeschool Windesheim in Zwolle en Almere, hier worden meer onderwijsrichtingen gedoceerd dan op de Aeres Hogeschool.

Companen (2018) constateert een structurele braindrain van Dronten naar de grotere steden. Dat komt onder andere doordat er in Dronten (en ook in de omliggende steden) geen universiteiten zijn. De dichtstbijzijnde Universiteit is in Amsterdam, op ca. 60km afstand. Dat zorgt ervoor dat jongeren die een universitaire studie willen volgen, doorgaans de gemeente (al dan niet gedwongen) verlaten. Deze studenten vertrekken naar de universiteitssteden waaronder Amsterdam, Utrecht, Groningen, Nijmegen en Enschede.

3.6.2 Opleiding

Er zijn in de bevolking van de gemeente Dronten iets minder hoogopgeleiden dan gemiddeld in Nederland (25% respectievelijk 30%; Compendium voor de Leefomgeving, 2017).

Als we veronderstellen dat de opleidingsverdeling binnen een sector in Dronten gelijk is aan die in Nederland, dan kunnen we op basis van de

sectorstructuur in Dronten ook de arbeidsvraag (of de verdeling van banen) naar opleidingsniveau bepalen. In tabel 3.2 staat het resultaat. Dan blijkt dat er in Dronten iets meer banen zijn voor lager opgeleiden en iets minder voor hoger opgeleiden. In beide gevallen gaat om een verschil van 3%-punten.

Tabel 3.2: Sectorale indeling naar opleidingsniveau in % (Nederland in vgl. met Dronten)

Sectorale indeling Dronten	% Ongeschoold	% Laag	% Middel- baar	% Hoog
Landbouw en visserij	12%	72%	6%	8%
Industrie en nutsbedrijven	9%	54%	14%	22%
Bouw	4%	71%	11%	13%
Groot- en detailhandel	15%	59%	13%	12%
Vervoer en opslag	9%	69%	10%	11%
Horeca	21%	65%	10%	4%
Informatie en communicatie	2%	13%	13%	71%
Financiële- en zakelijke dienstverlening	10%	27%	20%	42%
Overheid, Onderwijs en Zorg	4%	25%	22%	48%
Overige dienstverlening	4%	60%	13%	21%
Totaal (gewogen gemiddelde Nederland)	9%	43%	16%	31%
Totaal (gewogen gemiddelde Dronten)	9%	46%	16%	28%

Bron: CBS & UWV, Beroepeninformatie per sector 2016-2017, bewerking Bureau BUITEN

* de totalen komen niet uit op 100% door automatische afronding in berekeningen

4 Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk komen de trends en ontwikkelingen aan bod en de implicaties ervan voor de arbeidsmarkt in Dronten. We starten met de macro trends (§4.1) en brengen vervolgens de cluster-specifieke trends in beeld (§4.2 & §4.3)

4.1 Macro trends en ontwikkelingen

Opleidingseisen aan de beroepsbevolking nemen toe

Dit is een trend die op alle niveaus speelt en in iedere sector. Ook is het in toenemende mate van belang dat medewerkers zich kunnen aanpassen aan een veranderende situatie op de arbeidsmarkt. Kunnen medewerkers dat niet, dan wordt de kans op uitsluiting op de arbeidsmarkt groter, of een overstap maken naar een andere baan lastiger. In Dronten speelt dit evengoed (en misschien zelfs sterker) omdat de sectoren waarin relatief veel laagopgeleiden werken in Dronten enigszins oververtegenwoordigd zijn. Ook zijn er – zoals eerder aan bod gekomen – in Dronten minder mensen hoogopgeleid, vergeleken met Nederland. Deze trend betekent voor de arbeidsmarkt dat scholing (en minimale startkwalificatie) steeds belangrijker wordt en dat werkenden moeten wennen aan een leven lang leren. Daarnaast moeten bedrijven inzien dat de scholing van medewerkers belangrijk is en daarin moet steeds meer geïnvesteerd worden. Daarnaast wordt het voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt steeds moeilijker om aan werk te komen.

Automatisering en robotisering

Trend houdt verband met bovengenoemde trend. De automatisering en robotisering leidt enerzijds tot een toename van de vraag naar hoogopgeleid personeel (minder uitvoerend werk, maar bv. meer vraag naar softwareontwikkelaars en werktuigbouwkundigen) en anderzijds tot

een daling van het arbeidsvolume. De trend van automatisering en robotisering bevindt zich in alle onderdelen van de economie, maar met name in de landbouwsector, de vervoer en opslag en in de industrie. Er is bijvoorbeeld in deze sectoren een steeds grotere vraag naar softwareontwikkelaars, werktuigbouwkundigen, en robottechnici. Daarnaast is er ook steeds meer technisch onderhoudspersoneel nodig. Uitsluiting van de arbeidsmarkt dreigt door deze trend met name voor ongeschoold en lager geschoold routinewerk, zoals in distributiecentra.

Flexibiliteit in bedrijfsvoering

Bedrijven streven in toenemende mate naar meer flexibiliteit in hun bedrijfsvoering, om zo beter in te kunnen spelen op de snel veranderende vraag van consumenten/afnemers. In de bedrijfsvoering van bedrijven uit dat zich onder andere in flexibele personeelsbestanden, de manier waarop bedrijven met hun vastgoed omgaan (huren versus koop) en samenwerkingsverbanden die bedrijven onderling hebben. Deze trend leidt tot toenemende complexiteit van bedrijfsvoering, maar een grotere wendbaarheid van organisaties.

Aandeel online bestedingen groeit

Volgens de meest recente cijfers van thuiswinkel.org zijn online aankopen goed voor 23% van de totale bestedingen van consumenten. In de eerste negen maanden van 2017 gaven consumenten € 15,7 miljard uit op internet, een stijging van 14% ten opzichte van dezelfde periode in 2016. Deze trend zorgt tevens voor een groeiend aantal bezorgbewegingen in stedelijke gebieden. Deze trend leidt enerzijds tot een reductie van banen in fysieke winkels, waardoor winkelgebieden onder druk komen te staan (met leegstand als gevolg). Anderzijds leidt de trend tot een groei van de werkgelegenheid in de logistiek en de e-commerce sector. Dronten speelt hierop in door in de acquisitiestrategie onder andere in te zetten op de logistiek. Er zijn in de gemeente Dronten nog grote kavels beschikbaar.

Duurzaamheid en energietransitie

De transitie naar een circulaire- en duurzame economie heeft tal van ruimtelijk-economische consequenties. Het opwekken van energie wordt – anders dan voorheen en zeker in Flevoland – steeds beter zichtbaar. Windmolens worden een steeds belangrijkere bron van energie en het aantal zonnepanelen op daken en zonneparken groeit exponentieel. Bereikbaarheid en mobiliteit verduurzamen door minder CO2-uitstoot en gebruik van fossiele brandstoffen.

Circulaire economie

In de circulaire economie worden producten en grondstoffen maximaal hergebruikt en wordt waarde vernietiging geminimaliseerd (MVO Nederland, 2019). Dat leidt tot een groter wordende interactie tussen bedrijven op het valk van grondstoffen, materialen en energie. Op veel plaatsen in Nederland worden de mogelijkheden geëxploreerd om slimmer met grondstoffen om te gaan, wat ook kostenbesparingen kan opleveren.

4.2 Trends Vrijetijdseconomie

Groei internationaal verblijfstoerisme

Het internationale toerisme in Nederland groeit volgens NBTC met gemiddeld 2% per jaar tot 2025. Dronten heeft met name met haar ligging aan de randmeren (en de bungalowparken in de buurt) enkele troeven in handen om bezoekers naar de gemeente te trekken. Dat geldt ook voor de evenementen op het Nationaal Evenemententerrein. Zo had dancefestival Defqon.1 in 2017 circa 17.000 buitenlandse bezoekers.

Ook Nederlandse consumptie en activiteiten buitenshuis nemen toe

Naast de groei van het internationaal toerisme, nemen ook de consumptie en activiteiten buitenshuis van Nederlanders toe. De Nederlander eet en drinkt steeds vaker buiten de deur en gaat steeds

vaker dagjes of weekendjes weg, zo blijkt uit het Trendrapport Toerisme, Recreatie en Vrije Tijd (2017). Ook in Dronten blijkt dat dit het geval is. De horecasector is in Dronten de laatste jaren sterk gegroeid.

Beleving wordt steeds belangrijker

Mensen willen geprikkeld en verrast blijven worden. Dat geldt zowel voor aanbod in winkelgebieden, als in de cultuur, recreatie en amusement sectoren. Ook in Dronten blijkt uit de groeicijfers in het cluster Vrijetijdseconomie dat dit het geval is. Het aanbod diversifieert en wordt steeds meer gericht op een specifieke doelgroep.

Sporten in de openbare ruimte populair

Op het gebied van sport is van belang dat met name volwassenen steeds minder in clubverband sporten dan voorheen. Individuele sporten met een flexibeler karakter zoals fitness, hardlopen en fietsen worden juist steeds meer beoefend, zo blijkt uit cijfers van Sport op de Kaart. Een logisch gevolg van de toenemende populariteit van individuele sporten is dat steeds meer sportactiviteiten in de openbare ruimte plaatsvinden. De groenvoorzieningen zijn voor buitensporters dus van belangrijke betekenis.

Toenemende vraag naar personeel met hospitality kwaliteiten

De vraag naar gastvrij personeel in de horeca neemt toe, maar de vraag wordt steeds groter dan het aanbod. Dit leidt tot een beperking van de groei van de horecasector. De horecasector kampt daarnaast met een imago probleem. Werken in de horeca wordt vooral gezien als goede bijbaan. Het lange termijn carrière perspectief is in de horeca in Nederland laag (zeker vergeleken met landen zoals Frankrijk, Duitsland en Italië).

4.3 Trends Agri-Food

De foodsector is niet gevoelig voor conjunctuur

De foodsector is weinig conjunctuurgevoelig, doordat iedereen elke dag voedsel nodig heeft. Daardoor profiteert de foodsector vaak minder sterk dan andere sectoren van een aantrekkende economie (Rabobank, 2018). De groei zit vooral in interessante nichemarkten en in de export van foodproducten. Ook in Dronten zit de groei van het Agri-Food cluster met name in de detail- en groothandel van het cluster.

De impact van de hybride consument wordt steeds meer zichtbaar

De impact van de hybride consument is (en wordt) steeds duidelijker zichtbaar. De consument kiest bij de dagelijkse boodschappen voor een scherpe prijs-kwaliteitsverhouding op product- en winkelniveau. Alleen voor producten met een duidelijke meerwaarde is de consument bereid een meerprijs te betalen. Hierdoor heeft het middensegment het moeilijk. In de winkelketen van de Agri-Food zetten integratie, schaalvergroting en consolidatie onverminderd door.

Consumenten willen ontzorgd worden

Naast de grotere keuzevrijheid van consumenten, wil de consument ontzorgd worden. De consument eet steeds vaker buiten de deur (*take-away* of *to-go* concepten), en laat ook steeds vaker boodschappen en maaltijden thuisbezorgen. Deze groei is grotendeels mogelijk door het bestaan van smartphones met apps, waarop de consument gemakkelijk boodschappen of maaltijden kan bestellen en kan laten thuisbezorgen. Foodbedrijven zoals Picnic (het snelst groeiende bedrijf van Nederland NOS, 2019) en Thuisbezorgd.nl hebben hierdoor hun bestaansrecht.

De grenzen tussen bedrijfstypen in de foodsector vervagen

De hybridisering van de foodsector komt ook tot uiting in de foodretail en foodservice. De grenzen tussen supermarkten en de foodservice (restaurants) vervagen. Retailbedrijven proberen steeds vaker zich

richting de 'foodexperience' te bewegen. Een goed voorbeeld hiervan is de overname van La Place door Jumbo. La Place is nu in steeds meer Jumbo filialen een onderdeel geworden van de winkel.

Verwerking wordt steeds belangrijker in de agri-food

De agri-food sector verschuift van primaire productie naar stappen later in de productieketen. De verwerking van landbouwproducten (de voedingsmiddelenindustrie) groeit en het zwaartepunt van de toegevoegde waarde van de keten verschuift steeds verder richting de consument, met uitzondering van de verkoper.

Duurzaamheid in het productieproces

Ten slotte bestaat de trend richting een duurzamer productieproces, met een lagere Co2 afdruk, met minder impact op het milieu en biodiversiteit en met meer aandacht voor dierenwelzijn in de veeteelt.

5 Aanbevelingen arbeidsmarkt

In dit hoofdstuk komen de aanbevelingen voor de arbeidsmarkt aan bod.

5.1 Arbeidsvraag

5.1.1 Wendbaarheid

Stimuleer de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

De arbeidsmarktvraag gaat in toenemende mate uit naar hoogopgeleid personeel. Om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te versterken, adviseren we de gemeente Dronten om:

- Samen met de Aeres Hogeschool te blijven optrekken om goed onderwijs te bieden voor de lokale (en regionale!) arbeidsmarkt. Naast het handhaven en verbeteren van het huidige palet aan opleidingen zou het de positie van de Aeres Hogeschool in de regio versterken als het palet aan opleidingen verbreed kan worden naar richtingen waar de arbeidsvraag is (zoals de ICT, techniek, horeca, detailhandel, het VTE en/of het Agri-Food cluster, zie §2.6). Een voorwaarde voor een verbreding van het palet aan opleidingen dat er voldoende vraag naar de nieuwe opleidingen is. In het kader van de Human Capital Agenda Zwolle zou er een marktonderzoek naar opleidingen kunnen worden uitgevoerd door de gemeente Dronten in samenwerking met de Aeres Hogeschool.
- Ondernemers te stimuleren om het personeel bij te (blijven) scholen, bijvoorbeeld door middel van cursussen en/of opleidingen, zodat medewerkers binnen het bedrijf meerwaarde houden en ook op de arbeidsmarkt wendbaar blijven. Een suggestie hiervoor is om in het kader van de Human Capital Agenda regio Zwolle in overleg te gaan met brancheorganisaties, Opleidings en Ontwikkelingsfonds (O&O

Fondsen) en onderwijs/cursusaanbieders, om te komen tot vouchers die scholing tegen lagere kosten voor werkgevers mogelijk maken (en dat is mogelijk doordat er een groter volume mensen wordt aangeboden aan cursusaanbieders). In geval van omscholing moet worden geconcentreerd op de sterke en groeiende sectoren.

5.1.2 Beschikbaarheid

Maak een keuze over de rol van arbeidsmigranten in Dronten

De stijgende vraag naar arbeidsmigranten roept de vraag op of er in de gemeente Dronten een plaats moet worden aangewezen waar arbeidsmigranten gehuisvest moeten worden. Een goede huisvesting voor arbeidsmigranten kan de aantrekkelijkheid van Dronten en de regio vergroten voor arbeidsmigranten, waardoor de werkgelegenheidsgraad stijgt. Of de gemeente Dronten hiervoor een plaats wil aanwijzen (en de rol van arbeidsmigranten in de gemeente) is een politieke keuze.

5.1.3 Inclusiviteit

Voorkom discriminatie op de arbeidsmarkt

Inclusiviteit van de arbeidsvraag is een ingewikkeld thema, omdat dit van werkgevers vraagt dat zij mensen aannemen die wellicht niet volledig aan hun vraag voldoen. Een suggestie is om werkgevers er op te wijzen dat er ook uitsluiting op de arbeidsmarkt plaatsvindt op basis van afkomst/etniciteit. Uit onderzoek van Radar¹ (2018) blijkt dat de helft van de uitzendbureaus discrimineert. We adviseren dat de gemeente Dronten bij contact met uitzendbureaus hierop te wijzen en – indien er een vermoeden is van misstanden – hierop handhaaft, want discriminatie op de arbeidsmarkt is verboden. Een andere optie om discriminatie op de arbeidsmarkt te voorkomen is om werkgevers te stimuleren om anoniem

¹ <https://radar.nl/read/helft-uitzendbureaus-discrimineert->

solliciteren (geen naam, wel andere gegevens) mogelijk te maken, om zo iedereen een gelijke kans te geven tijdens sollicitatiegesprekken.

5.2 Arbeidsaanbod

5.2.1 Wendbaarheid

De verhouding tussen de groene en grijze druk is positief in Dronten

De groene druk is in Dronten 42% en de grijze druk is 31%. Hiermee is de groene druk ruim hoger dan de grijze druk van de gemeente Dronten. De verhouding tussen de groene en grijze druk in de gemeente zegt iets over de aanwas van nieuwe starters op de arbeidsmarkt en de vergrijzing die er plaatsvindt op de arbeidsmarkt. Het perspectief van Dronten is op dat aspect goed, maar van de jongere leeftijdsklassen trekken er veel uit de gemeente Dronten weg, om elders te gaan studeren (braindrain). Als we de potentiële beroepsbevolking analyseren in de gemeente Dronten, komen we tot de conclusie dat er relatief veel mensen in de latere loopbaanfasen (deskundigheidsfase en landingsfase) zijn. Ruim de helft (52%) van de potentiële beroepsbevolking is ouder dan 45 jaar. Het zwaartepunt van de inzet van de gemeente Dronten op de arbeidsmarkt (in het kader van de HCA) zou wat ons betreft moeten liggen op inzet op gebied van de wendbaarheid van de arbeidsmarkt. We adviseren Dronten om:

- Projecten te starten om uitsluiting op de arbeidsmarkt te voorkomen. Denk daarbij aan het bieden van mogelijkheden om mensen om te scholen en/of ondernemers te stimuleren (ook financieel) om medewerkers te laten bijleren (door het aanbieden en/of meebetalen van cursussen en opleidingen, evt. in samenwerking met de Aeres Hogeschool).

5.2.2 Beschikbaarheid

Lage werkloosheid leidt tot een krapte op de arbeidsmarkt

Er is weinig werkloosheid in Dronten (3,5%) en de vraag naar personeel is groot. Deze krapte op de arbeidsmarkt zien we niet alleen in Dronten, maar speelt momenteel bijna overal in Nederland. Deze periode is kansrijk om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt weer naar een baan te geleiden. Een branchegerichte regionale aanpak – afspraken tussen bedrijven, onderwijs (bbl), UWV en gemeente(n) – is hiervoor kansrijk. Daarnaast zijn enkele korte termijn oplossingen voor werkgevers om personeelstekorten te verkleinen (UWV, 2018):

- Intensiever werven, onder andere door andere/meer wervingskanalen in te zetten, zoals sociale media of door intermediairs (*recruiters*) in te schakelen
- Personeel meer te laten werken. Uit cijfers van het CBS over de arbeidsdeelname in Nederland blijkt dat 5% van de werkzame beroepsbevolking aangeeft eventueel meer te willen werken. In Flevoland betreft dit naar schatting 10.300 personen.
- Arbeidsvoorwaarden aantrekkelijker maken, waardoor zij hun concurrentiepositie ten opzichte van andere werkgevers verbeteren. Voor het geheel van de arbeidsmarkt maakt dat overigens niets uit, eventuele personeelstekorten worden slechts verplaatst.
- Functie-eisen aanpassen, zodat een breder of ander publiek in aanmerking komt voor de functie.

Vergroot de werkgelegenheidsgraad en verklein het pendeloverschot

Er zijn in Dronten weinig banen per hoofd van de beroepsbevolking. Ook is het pendeloverschot vanuit Dronten naar omliggende gebieden groot. We adviseren de gemeente Dronten om:

- Projecten te starten die de werkgelegenheidsgraad vergroten en het pendeloverschot kunnen verkleinen. Daar is de gemeente Dronten ook al mee bezig, door een actiever en wervend

economisch beleid te gaan voeren met een duidelijke acquisitiestrategie en daarbij horend accountmanagement. We gaan er vanuit dat dit zijn vruchten gaat afwerpen en we adviseren om hiermee door te gaan.

- We zien goede kansen om in Dronten en breder in de regio te profiteren van de ontwikkeling van luchthaven Lelystad. We verwachten extra groei in logistiek en kansen voor toerisme.

5.2.3 Inclusiviteit

Help mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

De werkloosheid in Dronten is laag. In de afgelopen jaren van hoogconjunctuur heeft iedereen die een goede positie heeft op de arbeidsmarkt een baan kunnen krijgen die bij hen past (al dan niet met het doen van enkele concessies). Van de laatste 3,5% van de beroepsbevolking die geen werk heeft, gaan we uit dat een substantieel aantal mensen betreft met enige afstand tot de arbeidsmarkt. We adviseren de gemeente Dronten om:

- Projecten te starten om mensen te helpen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het (al dan niet financieel) stimuleren van ondernemers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen behoort hierbij tot de mogelijkheden. Daarbij is het belangrijk dat ondernemers er op worden gewezen dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt wel degelijk kwaliteiten hebben die in sommige bedrijven gewaardeerd kunnen worden. Inclusive Talent (2018) geeft het advies dat werkgevers:
 - a) zich moeten richten op de talenten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, niet op de beperkingen;
 - b) de juiste plek moeten zoeken voor de juiste persoon;
 - c) moeten uitzoeken welke financiële mogelijkheden er zijn (in samenwerking met de gemeente);

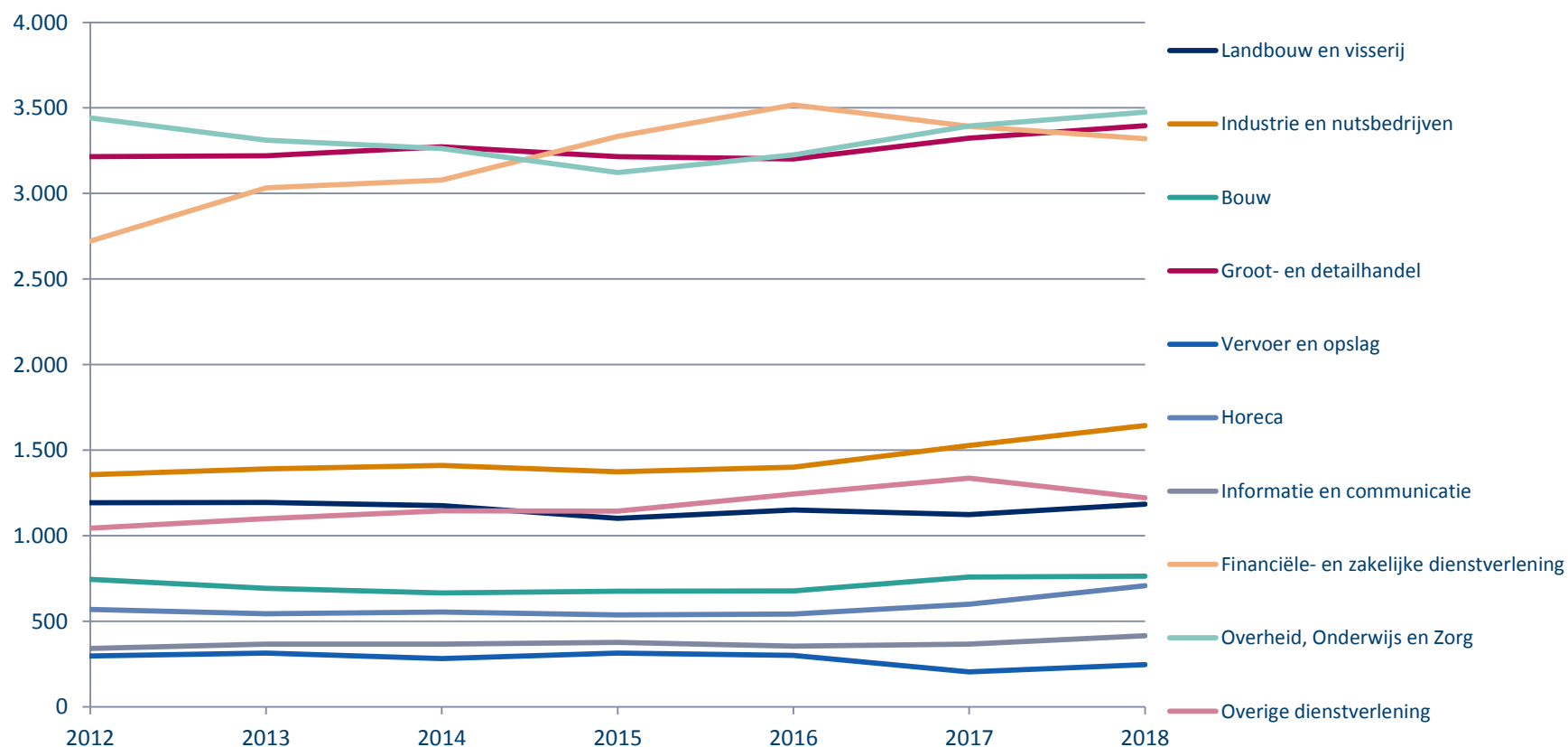
d) moeten zorgen voor nazorg en goede *job coaching* en ook de andere medewerkers moeten informeren over de nieuwe medewerker om zo het begrip voor diegene te vergroten.

- Projecten te starten om mensen die geen baan hebben om te scholen naar een richting waar wel arbeidsvraag is (zoals de ICT, zorg, techniek, horeca, in het VTE en/of Agri-Food cluster en detailhandel, zie §2.6).
- Accountmanagers van de gemeente Dronten altijd het thema arbeidsmarktparticipatie te laten bespreken met ondernemers wanneer er bedrijfsbezoeken zijn. Op deze manier worden ondernemers er bewuster van dat inclusiviteit van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een belangrijk onderwerp is, én dat het aannemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hen wellicht kan helpen, als zij vraag hebben naar arbeidskrachten.

Bijlage 1: Werkgelegenheid (ontwikkeling per sector)

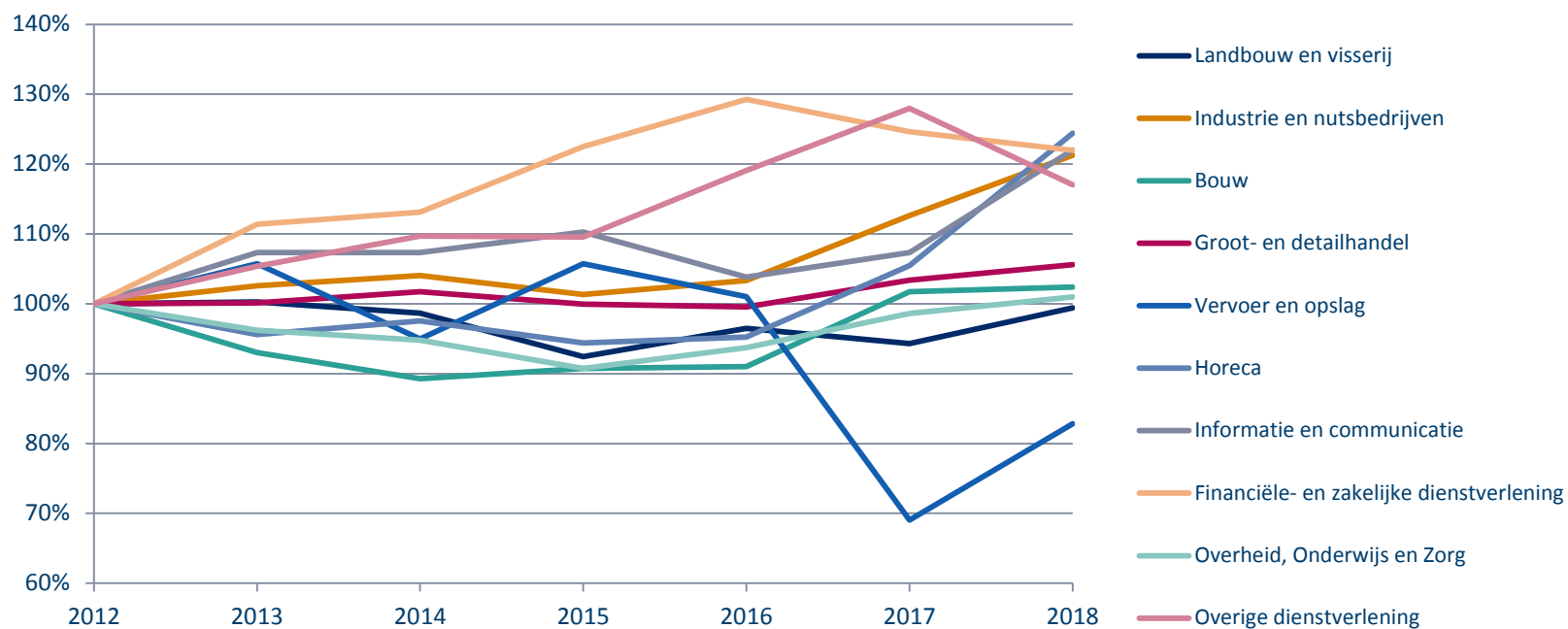
Figuur B1.1: Sectorale werkgelegenheidsontwikkeling gemeente Dronten, 2012-2018

Bron: LISA, bewerking Bureau BUITEN

*Figuur B1.2: Indexering sectorale werkgelegenheid gemeente Dronten
(Index = 2012), 2012-2018*

Bron: LISA, bewerking Bureau BUITEN

Bijlage 2: WLO Scenario's & Werkgelegenheidsraming

Tabel B2.1: WLO Scenario Laag, aanpassing gemeente Dronten

	WLO tot 2030	Aanpassing o.b.v. historische groei	Aanpassing o.b.v. gebieds- kenmerken	Groei tot 2030
	A	B	C	D=A+B+C
Landbouw en visserij	-0,70%	0,30%	0,20%	-0,20%
Industrie en nutsbedrijven	-0,90%	0,50%	0,50%	0,10%
Bouw	-0,60%			-0,60%
Groot- en detailhandel handel	0,00%			0,00%
Vervoer en opslag	-0,20%			-0,20%
Horeca	0,10%	0,20%		0,30%
Informatie en communicatie	0,00%	0,20%		0,20%
Financiële en zakelijke dienstverlening	0,00%			0,00%
Overheid, Onderwijs en Zorg	0,70%	-0,30%	-0,30%	0,10%
Overige dienstverlening	0,10%			0,10%
Overige dienstverlening	0,10%			0,10%

Tabel B2.2: WLO Scenario Hoog, aanpassing gemeente Dronten

	WLO tot 2030	Aanpassing o.b.v. historische groei	Aanpassing o.b.v. gebieds- kenmerken	Groei tot 2030
	A	B	C	D=A+B+C
Landbouw en visserij	-0,60%	0,30%	0,20%	-0,10%
Industrie en nutsbedrijven	-0,80%	0,50%	0,50%	0,20%
Bouw	0,10%			0,10%
Groot- en detailhandel	0,80%			0,80%
Vervoer en opslag	0,40%			0,40%
Horeca	0,60%	0,20%		0,80%
Informatie en communicatie	0,80%	0,20%		1,00%
Financiële en zakelijke dienstverlening	0,80%			0,80%
Overheid, Onderwijs en Zorg	1,10%	-0,30%	-0,30%	0,50%
Overige dienstverlening	0,60%			0,60%

Tabel B2.3: Werkgelegenheidsraming scenario laag, gemeente Dronten tot 2030

Sector	Banen 2018	Banen 2025	Banen 2030	% groei tot 2025	% groei tot 2030	Absolute groei tot 2025	Absolute groei tot 2030
Landbouw en visserij	1.185	1.169	1.157	-1,4%	-2,4%	-16	-28
Industrie en nutsbedrijven	1.644	1.656	1.664	0,7%	1,2%	12	20
Bouw	763	732	710	-4,1%	-7,0%	-31	-53
Groot- en detailhandel	3.396	3.396	3.396	0,0%	0,0%	0	0
Vervoer en opslag	246	243	240	-1,4%	-2,4%	-3	-6
Horeca	708	723	734	2,1%	3,7%	15	26
Informatie en communicatie	416	422	426	1,4%	2,4%	6	10
Financiële- en zakelijke dienstverlening	3.320	3.320	3.320	0,0%	0,0%	0	0
Overheid, Onderwijs en Zorg	3.475	3.499	3.517	0,7%	1,2%	24	42
Overige dienstverlening	1.222	1.231	1.237	0,7%	1,2%	9	15
Totaal	16.375	16.389	16.400	0,1%	0,2%	14	25

Tabel B2.4: Werkgelegenheidsraming scenario Hoog, gemeente Dronten tot 2030

Sector	Banen 2018	Banen 2025	Banen 2030	% groei tot 2025	% groei tot 2030	Absolute groei tot 2025	Absolute groei tot 2030
Landbouw en visserij	1.185	1.177	1.171	-0,70%	-1,19%	-8	-14
Industrie en nutsbedrijven	1.644	1.667	1.684	1,41%	2,43%	23	40
Bouw	763	768	772	0,70%	1,21%	5	9
Groot- en detailhandel	3.396	3.591	3.737	5,74%	10,03%	195	341
Vervoer en opslag	246	253	258	2,83%	4,91%	7	12
Horeca	708	749	779	5,74%	10,03%	41	71
Informatie en communicatie	416	446	469	7,21%	12,68%	30	53
Financiële- en zakelijke dienstverlening	3.320	3.510	3.653	5,74%	10,03%	190	333
Overheid, Onderwijs en Zorg	3.475	3.598	3.689	3,55%	6,17%	123	214
Overige dienstverlening	1.222	1.274	1.313	4,28%	7,44%	52	91
Totaal	16.375	17.034	17.525	4,02%	7,02%	659	1.150

Bijlage 3: Afbakening Agri-Food (SBI)

Primaire productie	Teelt van granen, peulvruchten en olie-houdende zaden	01.11	Overig	Vervaardiging kunstmeststoffen en stikstofverbindingen	20.15
	Teelt van groenten en wortel- en knolgewassen	01.13		Vervaardiging verdelgingsmiddelen en overige landbouwchemicaliën	20.20
	Fokken en houden van dieren	01.40		Vervaardiging van machines en werktuigen voor de land- en bosbouw	28.30
	Akker- en/of tuinbouw in combinatie met het fokken en houden van dieren	01.50		Vervaardiging van machines voor de productie van voedings- en genotmiddelen	28.93
	Dienstverlening voor de akker- en/of tuinbouw	01.61		Biotechnologisch speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van agrarische producten en processen	72.11.1
	Dienstverlening voor het fokken en houden van dieren	01.62		Speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van landbouw en visserij (niet biotechnologisch)	72.19.1
	Behandeling van gewassen na oogst	01.63			
	Jacht	01.70			
	Visserij en kweken van vis en schaaldieren	3			
Voedingsmiddelen-industrie	Vervaardiging van voedingsmiddelen	10			
	Vervaardiging van dranken	11			
Groot- en detailhandel	Handelsbemiddeling in landbouwproducten, levende dieren en grondstoffen voor textiel en voedingsmiddelen	46.11			
	Groothandel in granen, oliën, zaden en veevoer. Exclusief groothandel in ruwe tabak.	46.21 (behalve 46.21.7)			
	Groothandel in levende dieren	46.23			
	Groothandel in huiden, vellen, leer en half-fabricaten van leer	46.24			
	Groothandel in voedings- en genotmiddelen. Exclusief groothandel in tabaksproducten.	46.3 (behalve 46.35)			
	Groothandel in landbouwmachines, werktuigen en tractoren	46.61			
	Groothandel in machines voor de voedings- en genotmiddelenindustrie	46.68.2			
	Supermarkten en dergelijke winkels met een algemeen assortiment voedings- en genotmiddelen	47.11			
	Gespecialiseerde winkels in voedings- en genotmiddelen. Exclusief winkels in tabaksproducten	47.2 (behalve 47.26)			
	Markthandel in voedings- en genotmiddelen	47.81			
	Eet- en drinkgelegenheden	56			

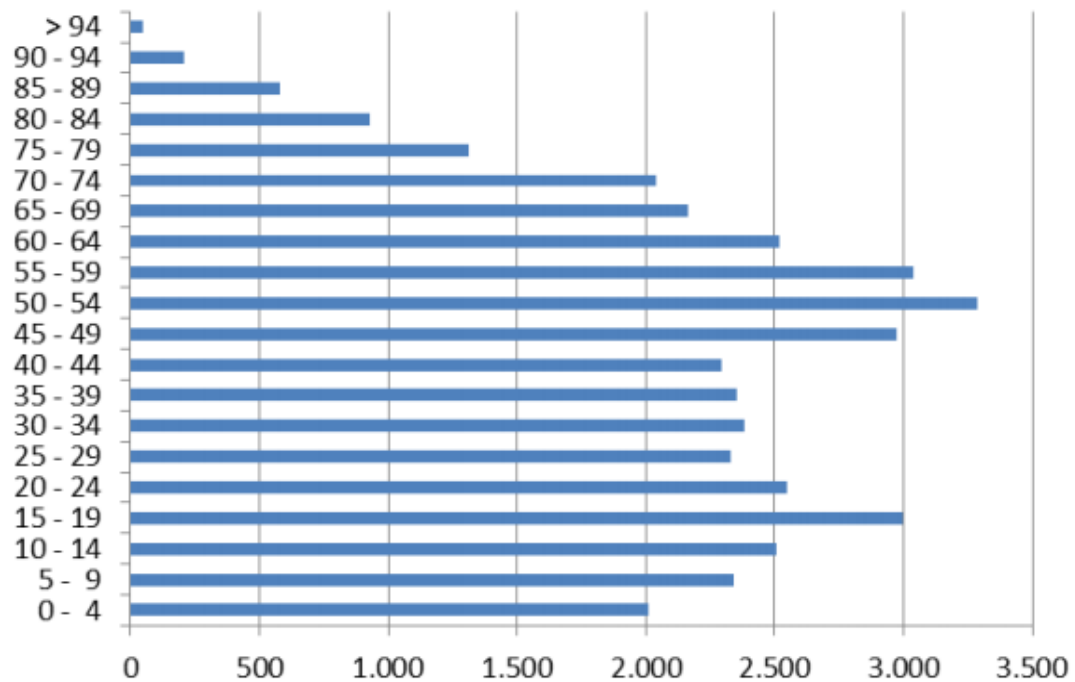
Bijlage 4: Afbakening VTE-Cluster (SBI)

Afbakening van de toeristische sector, versie: 01-01-2014			
SBI2008	Omschrijving	R&T-Categorie	Gewicht
3012	Bouw van sport- en recreatievaartuigen	Overig	1
45194	Handel in en reparatie van caravans	Detailhandel/groothandel	1
46492	Groothandel in watersportartikelen	Detailhandel/groothandel	1
46493	Groothandel in kampeerartikelen (geen caravans)	Detailhandel/groothandel	1
4730	Benzineservicestations	Detailhandel/groothandel	0,1
47642	Winkels in watersportartikelen	Detailhandel/groothandel	1
47643	Winkels in sportartikelen (geen watersport)	Detailhandel/groothandel	1
47644	Winkels in kampeerartikelen (geen caravans)	Detailhandel/groothandel	1
47722	Winkels in lederwaren en reisartikelen	Detailhandel/groothandel	0,3
47781	Winkels in fotografische artikelen	Detailhandel/groothandel	0,3
4910	Personenvervoer per spoor (geen tram of metro)	Vervoer	0,1
4932	Vervoer per taxi	Vervoer	0,1
49391	Ongeregeld personenvervoer over de weg	Vervoer	1
5010	Zee- en kustvaart (passagiersvaart en veerdiensten)	Vervoer	0,5
5030	Binnenvaart (passagiersvaart en veerdiensten)	Vervoer	0,1
5110	Personenvervoer door de lucht	Vervoer	0,1
5222	Dienstverlening voor vervoer over water	Vervoer	0,1
5223	Dienstverlening voor de luchtvaart	Vervoer	0,1
55101	Hotel restaurants	Logiesverstrekking	1
55102	Hotels (geen hotel-restaurants), pensions en conferentieoord	Logiesverstrekking	1
55201	Verhuur van vakantiehuizen en appartementen	Logiesverstrekking	1
55202	Jeugdherbergen en vakantiecampen	Logiesverstrekking	1
5530	Kampeerterreinen	Logiesverstrekking	1
5590	Overige logiesverstrekking	Logiesverstrekking	1
56101	Restaurants	Horeca	1
56102	Cafeteria's, lunchrooms, snackbars, eetkramen e.d.	Horeca	1
5630	Cafés	Horeca	1
5914	Bioscopen	Cultuur, recreatie en amusement	1
77111	Verhuur van personenauto's en lichte bedrijfsauto's (geen operational lease)	Overig	0,1
7712	Verhuur en lease van bestel en vrachtauto's, autobussen en campers	Overig	0,3
7721	Verhuur en lease van sport- en recreatieartikelen	Overig	1
7734	Verhuur en lease van schepen	Overig	0,3
7911	Reisbemiddeling	Vervoer	1
7912	Reisorganisatie	Vervoer	1
7990	Informatieverstreking op het gebied van toerisme	Vervoer	1

8230	Organiseren van congressen en beurzen	Overig	1
85511	Zeil- en surfscholen	Sport	1
85519	Overig sport- en recreatieonderwijs	Sport	0,3
90011	Beoefening van podiumkunst	Cultuur, recreatie en amusement	1
90013	Circus en variété	Cultuur, recreatie en amusement	1
90041	Theaters en schouwburgen	Cultuur, recreatie en amusement	1
90042	Evenementenhallen	Cultuur, recreatie en amusement	1
91021	Musea	Cultuur, recreatie en amusement	1
91022	Kunstgalerieën en expositieruimten	Cultuur, recreatie en amusement	1
91041	Dieren en plantentuin, kinderboerderijen	Cultuur, recreatie en amusement	1
91042	Natuurbehoud	Cultuur, recreatie en amusement	1
92001	Loterijen en kansspelen	Overig	1
92009	Exploitatie van amusements- en speelautomaten	Overig	1
93111	Zwembaden	Sport	0,3
93112	Sporthallen, sportzalen en gymzalen	Sport	0,3
93113	Sportvelden	Sport	0,3
93119	Overige sportaccommodaties	Sport	0,3
93121	Veldvoetbal	Sport	0,3
93122	Veldsport in teamverband (geen voetbal)	Sport	0,3
93123	Atletiek	Sport	0,3
93124	Tennis	Sport	0,3
93125	Paardensport en maneges	Sport	0,3
93126	Wielersport	Sport	0,3
93127	Auto- en motorsport	Sport	0,3
93128	Wintersport	Sport	0,3
93129	Overige buitensport	Sport	0,3
9313	Fitnesscentra	Sport	1
93141	Individuele zaalsport	Sport	0,3
93142	Zaalsport in teamverband	Sport	0,3
93143	Kracht- en vechtsport	Sport	0,3
93144	Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	Sport	0,3
93145	Denksport	Sport	0,3
93146	Sportscholen	Sport	0,3
93149	Overige binnensport en omnisport	Sport	0,3
93151	Zwem- en onderwatersport	Sport	0,3
93152	Roel-, kano-, zeil- en surfsport e.d.	Sport	0,3
93191	Beroepssportlieden	Sport	0,3
93192	Hengelsport	Sport	1
93193	Verzorgen van vistochten	Sport	1
93194	Supportersverenigingen (sport)	Sport	0,3
93195	Organiseren van sportevenementen	Sport	0,3
93196	Overkoepelende organen en samenw. adviesorganen op het terrein van sport	Sport	0,3
93199	Overige sportactiviteiten n.e.g.	Sport	0,3
93211	Pret- en themaparken	Cultuur, recreatie en amusement	1
93212	Kermisattracties	Cultuur, recreatie en amusement	1
93291	Jachthavens	Sport	1
93299	Overige recreatie n.e.g. (geen jachthavens)	Overig	1
9604	Sauna's, solaría, baden e.d.	Overig	1

Bijlage 5: Leeftijdsopbouw gemeente Dronten

Gemeente Dronten	
1-1-2019	
0 - 4	2.009
5 - 9	2.342
10 - 14	2.505
15 - 19	2.998
20 - 24	2.548
25 - 29	2.327
30 - 34	2.382
35 - 39	2.354
40 - 44	2.296
45 - 49	2.975
50 - 54	3.286
55 - 59	3.040
60 - 64	2.519
65 - 69	2.163
70 - 74	2.040
75 - 79	1.310
80 - 84	926
85 - 89	580
90 - 94	206
> 94	47
Totaal	40.853

Bijlage 6: Werkgelegenheidsontwikkeling absoluut per sector

Tabel B6.1 Werkgelegenheidsontwikkeling in de gemeente Dronten 2012-2018

SBI_2digit	Sector	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	% Sector in 2018	12-'18 abs	12-'18 %	% groei per jaar
01 - 03	Landbouw en visserij	1.192	1.195	1.176	1.102	1.150	1.124	1.185	7%	-7	-0,6%	-0,10%
06 - 39	Industrie en nutsbedrijven	1.356	1.391	1.411	1.374	1.401	1.527	1.644	10%	288	21,2%	3,26%
41 - 43	Bouw	745	693	665	676	678	758	763	5%	18	2,4%	0,40%
45 - 47	Groot- en detailhandel	3.216	3.220	3.272	3.215	3.201	3.324	3.396	21%	180	5,6%	0,91%
49 - 53	Vervoer en opslag	297	314	282	314	300	205	246	2%	-51	-17,2%	-3,09%
55 - 56	Horeca	569	544	555	537	542	600	708	4%	139	24,4%	3,71%
58 - 63	Informatie en communicatie	341	366	366	376	354	366	416	3%	75	22,0%	3,37%
64 - 66; 68-82	Financiële- en zakelijke dienstverlening	2.722	3.032	3.079	3.334	3.518	3.392	3.320	20%	598	22,0%	3,37%
84 - 88	Overheid, Onderwijs en Zorg	3.441	3.311	3.262	3.123	3.225	3.394	3.475	21%	34	1,0%	0,16%
90 - 93; 94-99	Overige dienstverlening	1.044	1.100	1.145	1.144	1.243	1.336	1.222	7%	178	17,0%	2,66%
	Totaal	14.923	15.166	15.213	15.195	15.612	16.026	16.375	100%	1.452	10%	1,56%

Bijlage 7: Pendel, inkomend & uitgaand

Tabellen B7.1 en 7.2: inkomende en uitgaande pendel gemeente Dronten (CBS Cijfers, december 2016)

Uitgaande pendel (uit Dronten)		
Banen van werknemers naar woon- en werkregio		
	Perioden	2016 december
	Onderwerpen	Banen van werknemers
Woonregio's	Werkregio's	x 1.000
Dronten	Groningen (PV)	0,1
Dronten	Friesland (PV)	0,1
Dronten	Drenthe (PV)	0,1
Dronten	Overijssel (PV)	2,2
Dronten	Flevoland (PV)	10,7
Dronten	Gelderland (PV)	2,8
Dronten	Utrecht (PV)	0,6
Dronten	Noord-Holland (PV)	1
Dronten	Zuid-Holland (PV)	0,3
Dronten	Zeeland (PV)	0
Dronten	Noord-Brabant (PV)	0,6
Dronten	Limburg (PV)	0,1
Dronten	Noord-Overijssel (CR)	1,5
Dronten	Veluwe (CR)	2,3
Dronten	Almere	1
Dronten	Dronten	5,8
Dronten	Harderwijk	0,6
Dronten	Kampen	0,6
Dronten	Lelystad	2,8
Dronten	Noordoostpolder	0,4
Dronten	Urk	0,1
Dronten	Zeewolde	0,5
Dronten	Zwolle	0,8

Inkomende pendel (naar Dronten)		
Banen van werknemers naar woon- en werkregio		
	Perioden	2016 december
	Onderwerpen	Banen van werknemers
Woonregio's	Werkregio's	x 1.000
Groningen (PV)	Dronten	0,1
Friesland (PV)	Dronten	0,3
Drenthe (PV)	Dronten	0,2
Overijssel (PV)	Dronten	1,9
Flevoland (PV)	Dronten	7,6
Gelderland (PV)	Dronten	1,3
Utrecht (PV)	Dronten	0,1
Noord-Holland (PV)	Dronten	0,2
Zuid-Holland (PV)	Dronten	0,1
Zeeland (PV)	Dronten	0
Noord-Brabant (PV)	Dronten	0,1
Limburg (PV)	Dronten	0
Noord-Overijssel (CR)	Dronten	1,2
Veluwe (CR)	Dronten	1,1
Almere	Dronten	0,2
Harderwijk	Dronten	0,1
Kampen	Dronten	0,6
Lelystad	Dronten	0,6
Noordoostpolder	Dronten	0,6
Urk	Dronten	0,2
Zeewolde	Dronten	0,2
Zwolle	Dronten	0,3

Bijlage 8: Grootste bedrijven per sector in Dronten

Sector	Bedrijf
Landbouw	Nijk Agrarische Dienstverlening B.V.
	Breure B.V.
	Nemacontrol
	Stoker Holland Sorteren B.V.
	Flevofruit B.V.
Industrie	Fresh Care Convenience B.V. (Staay Food Group)
	Gicom B.V.
	Fleptic B.V.
	VDL Translift B.V.
	Horren Insectenwering Keje B.V.
Bouw	Talen West B.V.
	Wouda Installatietechniek B.V.
	Hedibouw
	Aannemersbedrijf v.d. Heijkant
	Kaptein Bouwgroep B.V.
Groot- en detailhandel	Albert Heijn B.V.
	Albert Heijn
	Jumbo Binnenloop
	Jumbo Supermarkten
	Deen Winkels B.V.
Vervoer en opslag	Sandd Dronten
	Post & Haveman B.V.
	Connexxion
	Marion Reizen Dronten
	Inachos B.V.

Sector	Bedrijf
Horeca	Resort Veluwemeer
	De Rede van Dronten, Eeterij en Feesterij
	Molecaten Horeca B.V., Locatie Flevostrand
	Pizzeria Mama Mia
	Ben de Wit t.h.o.d.n. Domino's Pizza Dronten
Informatie en communicatie	Solcon Internetdiensten B.V.
	Globecomm Europe
	Metafoor Vastgoed en Software
	Prosu Media Producties B.V.
	Flevo ICT B.V.
Financiële en zakelijke dienstverlening	AB Oost vestiging Dronten
	Aeres Agree Payroll B.V.
	Schoonmaak- en glazenwassersbedrijf Mirliton
	Verspreiding Flevopost Dronten
	Get Work Uitzendbureau B.V.
Overheid, Onderwijs, Zorg	Woonzorgcentrum De Regenboog
	Gemeente Dronten
	Aeres Hogeschool Dronten
	Copernicus
	Ichthus College locatie Dronten
Overige diensten	Walibi Holland B.V.
	Dorhout Mees B.V.
	De Meerpaal Beheer B.V.
	Leisure World Ice Center B.V.
	FlevOnice

